

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен доктор.

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.8. Икономика

Научна специалност: Организация и управление на производството (селско стопанство) и подотрасли

Автор на дисертационния труд: Ана Драголюб Милошевич, докторант към катедра Мениджмънт и маркетинг към Аграрен университет – Пловдив

Тема на дисертационния труд: Сравнителен анализ на органичното и конвенционалното производство в Република Сърбия с научен ръководител проф. д-р Виолета Дериманова

Изготвил становището: проф. дн Димитър Иванов Костов 3. Социални, стопански и правни науки, 3.8. Икономика определен за член на научното жури със Заповед РД – 16 – 1176 от 17.11.2025 г.

1. Актуалност на проблема

Въпроса за биологичното развитие в земеделието е не само актуален, но и особено важен, както за земеделската система, така и за здравето на населението. Този въпрос има и социален аспект.

Дисертационният труд представя цялостно изследване на различията, предимствата и проблемите на биологичното земеделие спрямо конвенционалното му развитие.

Изследването е направено в периода 2016-2025 г. като обхваща икономическите, екологичните, социалните и здравни аспекти на производствените системи и здравето на населението. Разглеждания проблем е дисертабилен и с голяма научна и приложна значимост.

Разработения дисертационен труд предлага цялостни стратегии, в които се включва образованието, регулациите, пазарните взаимоотношения, както и ангажиментите на потребителите на биологичното земеделие в Република Сърбия. Анализа на двете системи на производство представяйки техните предимства и недостатъци има

значение за земеделието не само в Република Сърбия, но и в целия район на Западните Балкани, които имат обща климатична и екологична система.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследването

Целта е много ясна и конкретна. Тя е свързана с предимствата на биологичното пред традиционното земеделие.

Обекта на изследването. Посочен е в самото заглавие на дисертационния труд.

Задачите за постигането на целта са правилно подбрани и тяхното решаване в определена последователност предоставя възможност за пълно постигане на поставената цел.

Информацията, необходима за провеждане на изследването включва голям обем статистическа информация от държавните институции и от литературните източници. Основната и най-важна част от нея е въз основа на проведената анкета.

Методите, които са използвани са както традиционни, така и съвременни като най-важният от тях е авторското анкетно проучване.

Тезата на изследването е пряко свързана със земеделското производство и неговите аспекти във двата вида – биологично и традиционно.

Хипотезите са подредени много добре, така че да предоставят възможност на правилни и конкретни заключения, изводи и препоръки.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационния труд е разработен в класически вид и е в обем от 365 страници със 6 изображения, 81 таблици, 41 диаграми и 24 графики.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

В началото на разработката са разгледани фундаменталните предизвикателства, които се пораждат от взаимодействието на човека с природната среда и конкретно със земеделието. Тези предизвикателства са от голямо значение за човешкото здраве и затова на тях е отделено значително внимание.

На второ място са изследванията, свързани с икономическите, екологичните и социалните аспекти при биологичното и традиционното производство на земеделски продукти.

При анализиране на икономическите аспекти автора на дисертационния труд използва сравнителен анализ при който включва основните икономически показатели и доказва, че биологичното производство е рентабилно и може да бъде ефективно за развитието на селското стопанство.

На следващия етап в разработката са разгледани екологичните аспекти на двата вида производство, като е доказано, че биологичното е много важно за околната среда и опазване на биоразнообразието и здравето на човека.

Освен икономическите и екологични аспекти като важна предпоставка за развитието на биологичното производство, автора счита че от голямо значение са и социалните аспекти. Той обръща внимание на показателите, които са основно свързани със здравето на човека. В тази връзка вниманието на изследването е насочено към здравните ползи от консумацията на биологична храна и подобрения хранителен профил.

В заключение на тази част на разработката се посочват основните практики, които при биологичното производство производителите трябва да използват, за да предложат на пазара биологични храни.

В последната част на дисертационния труд докторанта доста подробно анализира информацията от двата вида производство и я сравнява със показателите на световните тенденции. В тази част на разработката са анализирани и резултатите от проведеното лично от автора изследване чрез анкетния анализ.

Заключението, което автора прави въз основа на много добре извършения анализ на богатата и значителна по обем информация и на резултатите от собственото изследване е обобщено в посочване на хранителните и здравни ползи от биологичното производство. Посочени са екологичните и социални предимства на биологичното производство пред традиционното.

Важен принос на дисертационния труд са направените препоръки, които имат както теоретично, така и практическо значение.

В заключение на анализа на разработката, считам че дисертационния труд представя всеобхватен сравнителен анализ на биологичното и традиционно производство на храни в Република Сърбия и този анализ има значение както за балканските страни, така и в глобален мащаб.

Използваната литература е компетентно анализирана и правилно цитирана.

5. Приноси на дисертационния труд

Приемам справката представена от автора за научно-теоретичните и теоретико-практически приноси на дисертационния труд.

6. Критични бележки и въпроси

Въпрос: Предоставя ли държавата някакви преференции на производителите на биологични храни, които преференции да компенсират

по-големите разходи в някои случаи и по-ниските добиви от производството.

7. Публикувани статии и цитирания

Докторанта е публикувал повече от необходимия брой научни статии, които са свързани изцяло с дисертационния труд. Те са рецензирани и отразени в базата данни на научните изследвания със световна известност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационния труд представен от Ана Драголюб Милошевич е напълно завършено научно изследване с научна и практическа стойност. Въз основа на научените и приложени методи от докторанта и направените изследвания и изводи, считам че представения дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилниците за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **положително**.

Позволявам си да предложа на почитаемото научно жури също да гласува положително и да присъди на Ана Драголюб Милошевич ОНС **доктор** по научната специалност Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли).

30.11.2025 г.

Подписите в този документ са заличени

във връзка с чл.4, т.1 от Регламент (ЕС) 2016/679

(Общ Регламент относно защитата на данни).